

lige overfor den lutheriske Kirke. Sa, det er virkelig sorgeligt, at man maa spørge: Hvad er den lutheriske Kirke? Det er let nok at besvare rent udvortes, men ellers vanskeligt nok; thi man maa erindre, at den lutheriske Kirke i Danmark staar uden Repræsentation, staar uden Nogen, der offentlig forstaaet kan give Svar paa det Spørgsmaal: Naar Staten en Skøn Dag erklærer, at nu skal borgerlig Vielse være gyldig i alle borgerlige Forhold, skulle saa udenvidere alle de saaledes borgerligt Vielse være Medlemmer af Kirken uden at have faaet den kirkelige Vielse? Ingen kan afgjøre det, og jeg veed lige saa lidt, hvorledes det skal afgjøres, som jeg veed, hvorledes man skal bære sig ad med at træde ud af Folkekirken. Nogle ville svare, at det maa jo være Episcopusen, den øverste Biskop, der skal afgjøre det (En Stemme: Kongen!). Sa, Kongen er i strengeste Forstand den eneste Repræsentant for den lutheriske Kirke i Danmark, og han er jo ogsaa efter Grundloven forpligtet til at høre til den. Jeg tror derfor heller ikke, at Spørgsmaalet kan løses uden ved en Afvikelse mellem Stat og Kirke. Kommer den Tid, da Staten og Kirken adskilles, og Enhver faar Sit, vil ogsaa den lutheriske Kirkeafdeling, som jeg tilhører med Liv og Sjæl — jeg afslægger iøvrigt nødtig personlige Tilskaaelser her, men jeg vil dog sige det. — Jeg hylder ikke de karoniske Netter og er glad ved, at vi ere slupne fra dem. (Udbrydelse). Sa, det siger jeg, for at mit Standpunkt kan være klart, og jeg har ogsaa som enhver Anden Lov til at udtale mit personlige Standpunkt. Det gjør jeg da ogsaa her, og jeg siger, at jeg tror ikke, det omhandlede Spørgsmaal kan løses, inden man faar Afvikelse, og den lutheriske Kirke faar sin Repræsentation, der er istand til at stille sine Betingelser overfor dem, der ville indtræde i Kirken. Hvor meget jeg end beklager det, skønner jeg derfor ikke rettere, end at dette Lovforslag egentlig ikke er ret vel stillet til at vedtages, thi der vilde jo derved komme Mange Folk ind i den lutheriske Kirke, om hvilke vist Mange i denne Kirke ville sige: De kunne ikke høre til her, thi de have ikke den kirkelige Vielse. Hvorledes skal dette da løses? Jeg ser ingen Løsning (Berg: Det er ikke Noget at spekulere over). So, det er virkelig Noget at spekulere over, det er Noget, der vil komme til at ligge praktisk for for Mange. I det Dieblit, Staten giver en Lov, der erklærer det borgerligt indgaaede Ægteskab for gyldigt, staar den lutheriske Kirke vaabenløs (Berg: Den lutheriske Kirke opfatter jo ikke Ægteskabet som Sakrament); det er sandt, men derfor kan Kirken lige fuldt have den Mening, at Ægteskabet kristeligt talt har foruden en borgerlig og naturbestemt Side en kristelig-ethisk Side; den Mening have de virkelig Lov til at have; set fra dette Synspunkt tror jeg vanskeligt, det kan løses. Jeg er imidlertid — det er hender jeg — en Ven af det borgerlige Ægte-

skab, naar Statens og Kirkens indbyrdes Forhold ordnes med det Samme, men inden dette sker, tror jeg vanskeligt, at selv dette lille Spørgsmaal vil kunne løses. Nogle ville finde, at der i Lovforslaget ligger en Slags Redfættelse af det borgerlige Ægteskab, og det gjør der til en vis Grad ogsaa, thi det kan jo ikke negtes, at det er en Slags Plet paa det borgerlige Ægteskab, naar det siges, at det blot er fraklittede Personer, som skulle have Lov til at indgaa det, eller naar man i mildeste Tilfælde henviser dem til at søge, om de kunne finde en Præst, der vil vie dem eller ikke. Jeg er overordentlig betænkelig ved ligefrem at sige i en Lov, at det skal bero paa, om der er en Præst i Folkekirken, der vil vie dem, thi Gøt er jo, hvad Parterne kunne enes om indbyrdes uden Lov, og et Andet er, ligefrem at sætte det i en Lov, thi derved vil det jo let komme til at staa for Mange — hvad tilbøds allerede er Tilfældet nu — at de Præster, som vie saadanne Folk, som andre ikke vilde have Noget med at gjøre, er en Slags ringere Præster, som gjøre det af egenlyttige Formaal eller deslige, og jeg tror ikke, det er heldigt, at en saadan Opsættelse faar Indgang. Man har jo endog set, at Præster, som ikke selv vilde tage Folk til Alters og som ikke selv vilde døbe deres Børn, have sagt: Vi ville ikke, men vi skulle meget gjerne kjøre efter en anden Præst og gjøre alt Muligt, for at det kan ske. Dette sker da ogsaa, men det er en Tilstand, som jeg ikke tror ret vel lader sig forsvare. Jeg skal altsaa slutte med at sige, at nærværende Lovforslag tror jeg neppe, jeg kan gaa med til. Naturligvis stemmer jeg for det's Overgang til 2den Behandling, thi jeg ønsker gjerne den Slags Forhold drøftede. Det er en Gjærings- og Overgangstid, hvori vi befinde os, men jeg tror ikke, man skal røre ved disse Forhold, inden man gaar til at give Kirken, hvad Kirkens er, og Staten, hvad Statens er. En fri Stat og en fri Kirke burde være mere end en Træse.

Klein: Efter det Foredrag, vi nys hørte af det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgtreds (Th. Nielsen), kan jeg fatte mig temmelig kort, thi jeg er i hans Døvebetragtning i det Væsentlige enig med ham. Det er blevet sagt, at det er et lille ufsyldigt Lovforslag, som man gjerne kunde lade passere uden at lade det møde for store Vanskeligheder, men jeg tror, at det vil vise sig, jo mere man undersøger dette lille Spørgsmaal, at det skjuler i sig meget store Spørgsmaal, og at man kommer ind paa Principspørgsmaal af den allerstørste Betydning. Naar det er blevet sagt, at Principet "borgerligt Ægteskab" ikke behøver at bringes ind i denne Sag ved dette Forslag, tror jeg, det er fuldstændig urigtigt. Jeg tror ikke, det kan undgaaes, naar man virkelig vil gjøre det foreliggende Lovforslag til Gjenstand for Undersøgelse, da at komme ind paa en Under-